

FELSEFE

KISA ÖZET

FEL207U

1. Ünite— Felsefe Nedir?

Pek çok filozof felsefeyi belli özellikleri olan bir düşünme tarzı üzerinden dünyayı anlama ve yorumlama faaliyeti olarak tanımlarken Karl Marx (1818-1883) “filozofların şimdiye kadar dünyayı sadece anlamaya çalıştıklarını oysa önemli olanın dünyayı anlamaktan ziyade onu değiştirmek olduğunu” öne sürmüştür.

Felsefenin tanımı ve anlamı, sadece filozoflar arasında değil, kültürden kültüre de değişiklik göstermiştir. **Örneğin** felsefenin en eski merkezlerinden biri olan antik Yunan’da, felsefe, milattan önce altıncı yüzyıldan başlayarak varlığa, neyin gerçekten var olduğuna ilişkin teorik bir araştırma olarak başlamıştı. Oysa yaklaşık olarak aynı dönemlerde, Doğu’da, düşünürlerin ilgileri daha farklı bir nitelik arz etti. Bu dönemde, **Örneğin** Çinlilerin felsefelerinin daha somut ve pratik olduğu söylenebilir. Nitekim Çinli düşünürler felsefeden, sosyal çevre içinde ahenkli ilişkiler geliştirmenin yolları üzerine düşünmeyi anladılar. Felsefenin özünü ortaya koyacak sınırlayıcı tanımlardan, mutlak ve kesin açıklamalardan kaçınmak, *felsefenin ruhuna çok daha uygun düşer*.

Zira felsefe olmuş bitmiş düşüncelerin, nihayete erdirilmiş fikirlerin toplamından ibaret bir şey değildir. Nitekim felsefeyi esas itibarıyla bir eleştiri ve sorgulama, karşılıklı bir tartışma faaliyeti olarak anlayan Sokrates (469-399), bu yüzden insan zihnini tembelleştirdiğine inandığı yazılı söze değer vermemiş ve fikirlerini ortaya koyduğu yazılı hiçbir şey bırakmamıştır. Onun öğrencisi Platon (427-347) da bu gelenek içinde yer alır çünkü o, zamanının seçkin felsefeci ve matematikçilerini bir araya getirdiği Akademi’sinde, dışarıya hemen tamamen kapalı bir biçimde felsefe yaparken sadece ortalama okuyucular için birtakım diyaloglar kaleme almıştır. Bu yüzden, önemli ölçüde Sokrates ve Platon’a dayanan bir geleneğe göre, hakiki felsefe kitaplarda veya yazılı metinlerde bulunmaz. Fakat bu, hiç kuşku yok ki filozoflar tarafından kaleme alınan eserlerin değersiz veya önemsiz olduğu anlamına gelmez. Çünkü bu eserler, düşünce dünyamızı zenginleştirecek üzerlerine kendi fikirlerimizi inşa etmemizi mümkün kılacak felsefi problem ve fikirlerle doludur.

BİLGELİK SEVGİSİ OLARAK FELSEFE

Ünlü Yunan filozofu Aristoteles (384-322), felsefenin antik Yunan’daki doğuşunda ilk felsefeci ya da filozofların duydukları merak ve hayretin çok belirleyici bir rol oynamış olduğunu söyler. Nitekim Batı felsefesinin ilk filozofu olarak kabul edilen Thales’le ilgili olarak aktarılan bir öykü ya da anekdot, bu durumu iyi bir biçimde açıklar.

Thales ile onu alaya alan kölesi iki farklı insanı temsil eder. Kölesi, esas itibarıyla karnını doyurmaya çalışan, gündelik hayatın sorunlarıyla baş etmeye çalışan sıradan insanı temsil eder. Oysa Thales, maddi problemlerini halletmiş bir kimse olarak dünyayı anlamaya, olup bitenleri kavramaya çalışan düşünürü simgeler. Thales dünyanın neredeyse kusursuz düzeni, mevsimlerin birbirlerini kusursuzca izleyişi karşısında hayrete düşmüştü; gökyüzündeki güneş, ay ve yıldızların muhteşem görünüm ve dizilişi karşısında âdeta dehşete kapılmıştı. Bu düzenin kaynağını, gökyüzündeki dev nesnelere arasındaki ilişkiyi, var olanların nereden gelip nereye gittiklerini merak ediyordu. Felsefeyi ve bilimi yaratan da onun bu merakıydı. Gerçekten de insan, merak eden ve diğer canlı türlerinden farklı olarak olup biten hemen her şeyi hayretle karşılayan bir varlıktır. İnsanın bu özelliğini en iyi ifade edenlerden biri de meşhur İngiliz filozofu Thomas Hobbes (1588-1678) olmuştur. Nitekim Hobbes, “Gördüğü olayların sebeplerini araştırmak insanoglunun doğasına özgüdür.

Bazıları daha çok araştırır, bazıları daha az ama herkes kendi iyi ya da kötü kaderinin sebeplerini araştırarak kadar meraklıdır.” diyordu. Felsefeyle uğraşabilmek, felsefeci olabilmek için en çok ihtiyaç duyduğumuz şey, işte bu merak ve hayret etme yeteneğidir. Amerikalı ünlü düşünür Ralph Waldo Emerson (1803-1882) “Tanrı her zihne, kişinin gerçeklik ile rahat bir yaşam arasında kendi tercihini yapması için bir imkân sunar; bunlardan hangisini seçeceği insana kalmış bir şeydir. Ama o, ikisini

birden asla seçemez.” demektedir. Gerçekten de çoğumuz ömrümüzün bir noktasında, felsefi soruları unutturuz. Bunun önemli nedenlerinden bir diğeri de şüphe etmekten vazgeçmemiz, dogmatik yanıtlarla yetinmemizdir. Şüphe, sunulan açıklamayla yetinmeme, var olan şeylerin olduklarından başka türlü olabileceklerini düşünme eğilimi olarak ortaya çıkar. O, merak ve hayret duygusunun tamamlayıcısı olan önemli bir faktördür. Şüphe, felsefi sorgulamayı harekete geçiren en temel güç ya da etkenlerden biridir. Şüphe eden insan, gerçekliğin görüldüğü gibi olmayabileceğini, görünüşün gerisinde farklı nedenler olabileceğini düşünen ve dolayısıyla algısal görünüşlerin ötesine geçebilen insandır.

Alışkanlıklarının etkisiyle davranan ya da şüphe etmeden yaşayanlar, çoğu zaman bireyselliklerini veya bireysel kimliklerini unutarak kolektif kimliklerine bağlanırlar; herkesin yaptığı gibi yaparak, yaşadığı gibi yaşayarak, dogmatik kalıpların cenderesine sıkışmış bir biçimde sıradan bir hayat sürdürürler. Bu durumu en iyi anlatan filozoflardan biri meşhur “Mağara Benzetmesi”yle antik Yunan filozofu Platon’dur. Platon, bu benzetmesinde bizden bir yer altı mağarası nda yaşayan birtakım insanlar düşünmemizi ister. Bu insanlar, dışarıdan en küçük bir ışığın girmediği büyük yer altı mağarasının en dibinde ellerinden, ayaklarından ve boyunlarından zincire vurulmuş olarak oturmaktadırlar. Bu yüzden yalnızca önlerindeki duvarı görebilirler. Onların arkalarına uzun ve büyük bir perde çekilmiştir.

Perdenin gerisinde ise birbirleriyle konuşarak koşuşturup duran insanlar bulunmaktadır. Bu koşuşturan insanların arkalarında büyük bir ateş bulunduğu için onların gölgeleri duvara vurmaktadır. Zincire vurulmuş insanlar, perdeden duvara vuran gölgeleri gerçek sanırlar; aslında arkadan gelen insan seslerinin duvardaki gölgelerden geldiğini düşünürler. Onlar bütün hayatları boyunca görüp durdukları bu gölgelerin gerçek olmayabileceğinden en küçük bir şüphe duymazlar.

Platon bu noktada bir teklifte bulunup, bizden bu kez “bu mahkûmlardan birinin prangalarından kurtarılarak, yüzünün geriye, ışık kaynağına çevrilmesinin sağlandığını” düşünmemizi ister. Eski mahkûm bu yeni duruma, muhtemeldir ki uyum sağlamayacaktır; onun gözleri kamaşacak, hatta belki de kör olabilecektir. Platon’un yorumuna göre insanın alışkanlıklarını terk etmesi çok zor olduğu için, o eski yerine, zincirlerine dönmek isteyecektir.

Sokrates’in dostlarından biri Delphoi tapınağındaki kâhine “insanların en bilgesinin kim olduğunu” sormuş. Kâhin duraksamadan “Sokrates” yanıtını vermiş. Oysa Sokrates, “Bildiğim tek bir şey var, o da hiçbir şey bilmediğim” diyen biridir. Mesaj Sokrates’e ulaştınca filozof ondaki hikmeti ortaya çıkarmak amacıyla insanları sorgulamaya başlamış. Sonuçta kâhinin söylediğinin doğru olduğunu anlamış. Çünkü görmüş ki insanlar hayatın anlamıyla ilgili sağlam bir kavrayıştan yoksun oldukları gibi, bu durumun farkında bile değillermiş.

FELSEFE VE DİĞER DİSİPLİNLER

Felsefe dünyayı, hayatı ve toplumu sadece anlamaya çalışmaz, fakat bir yandan da bütün bunları *anlamalı kılmaya ve açıklamaya* çalışır. Nitekim felsefenin, yine Platon tarafından geliştirilen ve başka pek çok filozofta daha karşılaştığımız bir tanı mı da, onun veya felsefeyle meşgul olan filozofun algısal görünüşlerin ötesine yükselerek gerçekliğe erişebildiğini, gündelik dünyanın sürekli bir değişim içindeki gelip geçici şeylerinden farklı olarak kalıcı gerçekliğe nüfuz edebildiğini dile getirir. Felsefenin mevcut görüşleri, sorgulanmadan doğru kabul edilmiş fikirleri, bilimlerin ön kabullerini sorgulayıp eleştiri süzgecinden geçirebilmesini sağlayan şey, onun işte bu yönüdür.

Felsefe, anlamalı kılmaya ve açıklamaya yönelik bu yönünü, elbette insanın varlık yapısı ve antropolojik özellikleriyle açıklar. Buna göre insanı diğer canlı türlerinden veya hayvandan ayıran önemli bir özellik, onun sadece hayatta kalmaya çalışan ve türünü devam ettiren salt bir doğal varlık olmayıp *içinde yaşadığı dünyayı veya çevresini anlamalı kılmaya ve açıklamaya kalkışmasıdır.* dünyanın

açıklanması ve anlamlı kılınması, insanın çok boyutlu yapısı veya farklı katmanlara ayrılmış manevi gerçekliği sayesinde, dört eksen üzerinden gerçekleşir: *Bilim, din, sanat ve felsefe*. Birbirlerinden önemli farklılıklar gösteren, hatta tarihsel süreç içinde en azından bazılarının birbirleriyle çatıştığı ileri sürülmüş olan bu dört disiplinin tek bir ortak noktası vardır. Bu ortak nokta da onların *varlığı ya da dünyayı anlamlı kılmaya kalkışmalarından* ve bunu algısal görüşlerin ötesine geçerek yapmalarından meydana gelir. Söz gelimi bilim adamları, insan tarafından algılanan dünyada olup bitenleri birtakım yasalar üzerinden açıklayıp anlamak amacıyla gen, elektron ve molekül benzeri teorik nesnelere ve aksiyomatik yapılara başvurur. Dünyayı söz konusu nesne ve yapılar üzerinden açıklayıp sadece akıl yoluyla keşfedilebilir olan birtakım yasalar yoluyla anlamlı hale getirir. Din de, bilim gibi dünyanın kaotik olmayıp bir düzen sergilediğini kabul eder.

Fakat bilimin söz konusu düzeni doğaya içkin nedensel yasalar üzerinden açıkladığı yerde, din onu doğal düzene aşkın bir varlığın amaçlı ve yaratıcı eylemi yoluyla anlamlandırır. Dinin dünyayı Tanrı'nın yaratıcı eylemiyle anlamlı kılarken sanatın söz konusu anlamlandırma etkinliğini sanatçının yaratıcılığına bağladığı söylenebilir. Buna göre, sanatçı duygularını ve sınırsız ifade gücünü kullanarak maddi dünyaya onun kendisinde bulunmayan bir anlam katar. Bu durum elbette felsefe için de geçerlidir. Felsefe de dünyayı, görüşlerin gerisindeki gerçekliğe ulaşmanın kendisine verdiği temsil ve açıklama imkânlarını kullanarak anlamlı hale getirir.

Bilim ile felsefe, din ve sanattan rasyonel bir temele dayanma, anlamlı kılma ve açıklama faaliyetine akli katma noktasında farklılık gösterir. Bunu en iyi bir biçimde Yunan'da milattan önce altıncı yüzyılda gerçekleşen mitolojiden felsefeye ve dolayısıyla **muthostan logos**a geçiş olgusunda görebiliriz. *Muthos* efsane anlamına gelmekte olup mitolojide ortaya konan açıklamanın, dünyada olup bitenleri Olympos dağında oturan ve pek çok özellikleriyle insana benzeyen tanrıların marifet ve eylemleriyle izah eden bir açıklama olduğu söylenebilir. *Logos* ise sosyoloji, psikoloji, biyoloji, jeoloji benzeri bilimsel disiplinlerin adlarından da anlaşılacağı üzere, başkaca şeyler yanında, "bilim", "akıl" ve "rasyonel açıklama" anlamına gelir ve bilim adamıyla felsefeciyeye özgü anlama ve açıklamanın temel özelliğini gözler önüne serer.

İKİNCİ DÜZEY BİR ETKİNLİK OLARAK FELSEFE

Felsefeyi, bilim de dâhil olmak üzere, diğer disiplinlerden ayıran çok daha önemli bir özellik, onun *ikinci düzeyden bir etkinlik olması olgusuna* işaret eder. Başka bir deyişle, söz gelimi bilim, doğayı veya evrende karşımıza çıkan olguları açıklamaya çalışan birinci düzeyden bir etkinliktir. Bilimin üzerine gelen bilim felsefesi, doğayı, doğal olayları açıklayan bilimin kendisini açıklamaya yönelirken ikinci düzeyden bir açıklama ya da betimleme sunar. Bu durum, hiç kuşku yok ki din ve sanat için de geçerlidir. Yani, din felsefesiyle sanat felsefesi bizatihi dinin kendisiyle sanatın kendisine ilişkin ikinci düzeyden açıklamalar getirir Felsefe, bunu, yani bir bütün olarak dinin, sanatın ve bilimin kendisiyle tek tek bilimler üzerine ikinci düzeyden bir açıklama temin etme işini, bu disiplinlerin kendilerini ele alıp onların yapılarını ve sınırlarını göstererek yapar.

Doğayı birtakım yasalar üzerinden açıklayan bilimin kendi normal faaliyetini birinci, bilimin kendisini açıklayan bilim felsefesinin faaliyetini ikinci düzeyden bir etkinlik olarak tanımlamaktayız. Bu bağlamda doğaya ilişkin olarak bilimin yanıtladığı sorulara birinci düzey sorular, buna mukabil bilimin, sanatın veya dinin kendisiyle ilgili sorulara ikinci düzey sorular adı verilir.

FELSEFENİN KURUCU, ANALİTİK VE ELEŞTİREL BOYUTLARI

Felsefi faaliyeti belirleyen, felsefenin kurucu unsurlarını meydana getiren bu boyutlar, sırasıyla *kurucu* veya *bütünleştirici*, *analitik* ve *eleştirel* boyutlardır. Felsefenin söz konusu üç ayrı boyutu, aslında onun farklı tarihlerde ortaya çıkıp gelişen üç tarz ya da şeklini karakterize eder. Buna göre, kurucu ya da bütünleştirici boyut, felsefenin ta ilk başlangıcından itibaren, yani Thales'ten bu yana yaklaşık iki

bin beş yüzyıllık süreç boyunca çeşitli şekillerde karşımıza çıkan *klasik felsefe* anlayışının tanımlayıcı yönü veya ayırt edici özelliğini meydana getirir.

Söz konusu felsefe tasavvurunun en önemli temsilcileri arasında

- Platon,
- Aristoteles,
- Aquinalı Thomas (1225-1274),
- Farabi (874-950),
- René Descartes (1596-1650),
- Gottfried Leibniz (1646-1716),
- Baruch Spinoza (1632-1677),
- Kant ve Georg Wilhelm Hegel (1771-1831) gibi düşünürler bulunur.

Felsefenin çözümleyici boyutu veya yönelimi, yirminci yüzyılda Anglo-Sakson dünyada büyük ölçüde klasik ya da metafiziksel felsefe geleneğine bir tepki olarak gelişen ve felsefenin metafizikle uğraşmak veya dünya üzerine kuşatıcı sentezler üretmek yerine kendisini analizle sınırlaması gerektiğini bildiren *analitik felsefe anlayışı*ni karakterize eder. Dile dayalı bir felsefe anlayışını cisimleştiren ve daha ziyade kavram analizi çalışmalarıyla belirlenen analitik felsefenin önemli temsilcileri arasında Bertrand Russell (1872-1970), George Edward Moore (1873- 1958), Gilbert Ryle (1900-1976), Ludwig Wittgenstein (1889-1951) benzeri düşünürler bulunur. Felsefenin eleştirel boyutu ise esas itibarıyla yirminci yüzyılda Almanya ve Fransa'da sadece klasik veya metafiziksel felsefeyi değil, analitik felsefeyi de eleştirerek ortaya çıkıp gelişen Kıta felsefesinde somutlaşır. Bu yüzden sadece belli bir felsefe anlayışını değil, bir bütün olarak Batı felsefesinin gelişimini, temel kabul ve dayanaklarını sorgulayan *Kıta felsefesinin* eleştirel yönelimi, Friedrich Nietzsche (1844-1900), Martin Heidegger (1889-1976), Jacques Derrida (1830- 2004) ve Michel Foucault (1926-1984) benzeri düşünürlerde oldukça açık bir biçimde ortaya çıkar.

Felsefenin Kurucu veya Bütünleştirici Boyutu:

Felsefenin kurucu veya bütünleştirici boyutu aslında, insanın zihninin bilişsel gelişiminin veya aklın bir hedefe yönelimli çalışmasının bir sonucu olarak ortaya çıkar. Felsefede de söz konusu olan şey, bu olmuştur. Batı felsefesinin ilk filozofu olan Thales ile Anaksimandros ve Anaksimenes, dış dünyaya baktıklarında neredeyse sonsuz sayıda farklı şeyden oluşan birçokluk görmüş ve bu çokluğun ancak kendisinden türemiş olduğuna inanılan bir birliğe indirgenerek anlamlı kılınabileceğini düşünmüştü. Bu durum, gerçekten var olanın öz ya da kavram cinsinden olduğunu, gerçekliğin maddi olmayan bir yapı sergilediğini dile getiren idealist bir felsefenin kurucu yaklaşımıyla gerçekliğin madde cinsinden olduğunu ileri süren materyalist bir felsefenin birincisine karşıt bütünleştirici yaklaşımı üzerinden çok daha iyi bir şekilde ifade edilebilir. Bunlardan birincisi Platon'un idealizmi, ikincisi ise materyalist düşünürler tarafından geliştirilen atomcu teoridir. Söz konusu her iki teori de en yüksek düzeyde kurucu veya bütünleştirici teoriler olup varlığın bir alanına değil, neredeyse tüm yönlerine, hakikatin bütününe anlamlı açıklamalar getirmiştir.

Buna göre idealist bütünleştiriciliğin ilk ve en önemli temsilcisi olan Platon, karşı karşıya kaldığı inandığı felsefi problemlere bir çözüm getirmek amacıyla felsefe tarihinin en bütünleştirici teorisi olarak meşhur İdealar teorisini geliştirmişti. Çünkü o, var olanın sadece değişen algısal görünüşlerden ibaret olmadığı kanaatindeydi. Var olan her şey tikellerden, değişen görünüşlerden ibaret olsaydı, Platon'a göre genel geçer bilgiden, sözcüklerin sabit anlamlarından ve değişmez değerlerden söz edemezdik. O, genel geçer veya ezeli-ebedi bilgilerin en azından matematikte var olduğundan, sözcüklerin değişmeyen ve anlaşmayı mümkün kılan sabit anlamlarından ve kişiden kişiye, toplumdaki topluma değişmeyen mutlak değerlerin varlığından emindi. Bu yüzden var olan bütün şey türlerinin ilk örnek ya da arketiplerine karşılık gelen değişmez özler, tümel gerçeklikler ve ideal ya da kalıcı varlıklar olarak İdeaların varoluşunu öne sürdü.

Felsefenin Analitik Boyutu:

Felsefeci, felsefenin analitik veya çözümleyici boyutu söz konusu olduğunda, kavramları açıklığa kavuşturmaya, kavramlar arasındaki ilişkileri gözler önüne sermeye, akıl yürütme ya da çıkarımların mantıksal yapısını serimlemeye, düşünce ya da tezlerin sağlam bir şekilde gerekçelendirilmesine çalışır.

Felsefenin Eleştirel Boyutu:

Felsefenin kavramları analiz eden, düşünceler arasındaki ilişkileri araştıran analitik boyutuyla varlığın veya dünyanın çok çeşitli unsurlarını birbirine bağlayan kurucu veya bütünleştirici boyutunu tamamlayan boyutu eleştirel boyuttur. Aslında o, felsefenin tamamen yeni bir yönü olmayıp bir anlamda ya analitik boyutun derinleştirilmesinden ya da çözümleyici boyut ile bütünleyici boyutun daha bir üst düzeyde sentezlenmesinden oluşur. Başka bir deyişle o da çözümleyici boyutun veya analitik felsefe anlayışının dilsel analizine benzer şekilde kavramsal bulanıklık ve belirsizlikleri tespit edip ortadan kaldırmaya çalışır. Hatta biraz daha ileri giderek çeşitli kavram ya da teorilerin hem gerçek yüzü ve içeriğini hem de arka plan ya da dayanaklarını gözler önüne serme çabasıyla belirlenir. Fakat eleştirel yaklaşım bununla yetinmez, hatalı anlam içeriklerini veya neye hizmet ettiğini gösterdiği kavram ve teorilere yüklenmesi gereken yeni anlam ufuklarına işaret eder. Bu ise felsefenin eleştirel boyutunun salt bir *“eleştiri dili”*yle yetinmeyip bir de *“imkân dili”* geliştirme yoluna girdiği anlamına gelir.

Bunu en iyi Nietzsche'nin iyi ve kötü kavramlarına ilişkin analiziyle Foucault'nun bilgi kavramına dönük analizinde görebiliriz. Nietzsche yöntemini bir soy kütüğü yöntemi olarak tanımlamıştı. Ona göre, bu yöntem kişilerin ve kültürlerin değer sistemlerini oluşturma biçimlerini belirleyen tarihsel koşulları ve koşullanmaları ortaya çıkarmaya yarayan bir yöntem olmak durumundaydı. Foucault'nun geliştirdiği kavram *“iktidar-bilgi”* kavramıdır. O da, tıpkı Nietzsche gibi, bilgi ya da hakikat isteğinin çok daha temelde bulunan bir güç isteminin tezahürü olduğunu düşünür. Dolayısıyla, onun söz konusu kavramı, bilginin her zaman belli bir iktidar ya da güç ilişkileri şebekesinin görece ve sorgulanabilir ifadesi olduğunu ortaya koyar.

FELSEFENİN KONULARIYLA ALT ALANLARI

Felsefenin konuları, son çözümlemede üç ana konuya indirgenebilir. Bunlar da sırasıyla varlık, bilgi ve değerdir. Varlığı konu edinen disiplinler arasında metafizik ile zihin felsefesi girer. Bilgi konusunu ele alan tek disiplin epistemoloji değildir. Çünkü bilim de, ister doğa bilimleri ister beşeri bilimler olarak alınsın, son çözümlemede, belli özellikleri olan bir bilgi bütünü tanımlar; öte yandan, dil felsefesi de bilgiyi ileten, düşünceleri somutlaştıran dilin kendisi ve dilsel araçlar üzerinde yoğunlaşır. Bu yüzden, epistemolojinin kendisiyle bilim felsefelerini ve dil felsefesini, konuları her ne kadar ayrı olsa da birlikte düşünmek mümkün olabilir. Aynı şekilde etik, siyaset felsefesi, estetik, hukuk felsefesi ve din felsefesi de buradaki amaçlarımız açısından birlikte ele alınabilir. Zira bu disiplinlerin konuları ne kadar farklı olursa olsun, onlar değer ortak paydasında birleşirler. Örneğin etik, *“olan”*la uğraşmaz; onun işi, insan davranışını betimlemek veya açıklamak değildir. Bu, psikoloji biliminin işidir; etik, bunun yerine *“olması gereken”*le uğraşır, insanın ahlaki yükümlülüklerini ele alır.

FELSEFENİN DEĞERİ

Modern dünyada bir şeye değer biçmenin en önemli yolu, şöyle ya da böyle onun somut yararını belirlemek ya da ölçmekten geçer. İşte bu noktada *“felsefe”* sözcüğünü işiten pek çok insanın ilk tepkisinin, biraz da alaycı bir dille, onun hiçbir işe yaramadığını dile getirmekten meydana geldiği söylenebilir. Bu, günümüzde felsefeyle ilgili olarak çok sık rastlanan bir başka yanılgı veya ön yargıdır. Zira felsefenin yararı, doğrudan olmayıp olsa olsa dolaylı olabilir. Felsefeden maddi değerlerin ve

FELSEFE

zenginliklerin meydana getirilmesine doğrudan katkıda bulunması, elbette beklenemez. Üstelik maddi zenginlik ve refahın insanın değer verdiği yegâne şey olmadığını da unutmamak gerekir. Gerçekte, insanlar refahı ve maddi değerleri, bizatihi kendileri için değil de mutluluğa götüren yolda, birer araç oldukları için isterler.

Felsefenin Bireysel Düzeydeki Katkıları:

- ✚ Felsefe de *mutluluk amacı için bir araç olabilir.*
- ✚ Felsefe, çok daha önemlisi, bize *kendimizi tanıma imkânı sağlar.*
- ✚ Felsefeye *ilkeli bir hayat sürebilmek için* gerek duyarız.
- ✚ Felsefe, yine bireysel olarak bu dünyadaki kısacık hayatımızda bize *neyin bizim elimizde olup neyin olmadığını gösterir.*
- ✚ Felsefeye hayatın akışı içinde *karşılaştığımız sorunların üstesinde gelmek için* ihtiyaç duyarız; ondan, bizi zorlayabilecek çeşitli olaylar karşısında dik duruş sergileyebilmek için destek alırız.
- ✚ Felsefe, yine aynı doğrultuda *kafa ve kavram karışıklığımızı gidermeye yarar.*

Felsefenin Toplumsal Düzeydeki Katkıları:

Bireysel düzlemde, insanı alışkanlıkların cenderesinden kurtarmak suretiyle özgürleştiren felsefe genel bir düzlemde veya toplumsal platformda da çok önemli hizmetler sağlar. Öncelikle *liberalizm, muhafazakârlık, sosyalizm benzeri bütün modern ideolojilerin kaynağında felsefenin bulunduğunu* söyleyebiliriz.

Bu Özetin tamamını, Çıkmış Sorularını, Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız



<https://www.kolaysinavlar.com/felsefe-ady212u?search=FEL207U>